שמעית מיניה דמר שמואל תרתי °רכוב ומנהיג חד קני וחד לא קני ולא ידענא הי מינייהו היכי דמי אילימא רכוב לחודיה ומנהיג לחודיה מנהיג לחודיה מי איכא מאן דאמר לא קני אלא אי איכא למימר דלא קני רכוב הוא דאיכא למימר אלא רכוב במקום מנהיג איבעיא ליה מאי רכוב עדיף דהא תפיס בה או דלמא מנהיג עדיף דאזלא מחמתיה אמר רב יוסף אמר לי רב יהודה נחזי אנן [א]דתנן [א]המנהיג סופג את הארבעים והיושב בקרון סופג את הארבעים ר"מ פוטר [ב]את היושב בקרון ומדאפיך שמואל ותני וחכמים פוטרין את היושב בקרון שמע מינה רכוב לחודיה לא קני וכל שכן רכוב במקום מנהיג אמר ליה אביי לרב יוסף הא זמנין סגיאין אמרת לן נחזי אנן ולא אמרת לן משמיה דרב יהודה א"ל אברא ודכרנן נמי דאמרי ליה היכי פשיט מר רכוב מיושב יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה ואמר לי רב ושמואל דאמרי תרוייהו [ב]מוסירה לא קני איכא דאמרי א"ל אביי לרב יוסף היכי פשיט מר רכוב מיושב יושב לא תפיס במוסירה רכוב תפיס במוסירה א"ל הכי תנא אידי מוסירה לא קני אתמר נמי אמר רבי חלבו אמר רב הונא [ג]מוסירה מחבירו קנה [ג]במציאה ובנכסי הגר לא קני מאי לשון מוסירה אמר רבא אידי אסברא לי כאדם המוסר דבר לחבירו בשלמא מחבירו קני דקא מסר ליה חבריה אלא במציאה ובנכסי הגר מאן קא מסר ליה דליקני מיתיבי [ד]היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו' מני אילימא רבי מאיר השתא יושב קני רכוב מיבעי אלא לאו רבנן ושמע מינה [ד]רכוב קני הכא במאי עסקינן במנהיג ברגליו אי הכי היינו מנהיג תרי גווני מנהיג מהו דתימא רכוב עדיף דהא מנהיג ותפיס בה קמ"ל ת"ש [ה]שנים שהיו מושכין בגמל ומנהיגין בחמור או שהיה אחד מושך ואחד מנהיג

במדה

מנהיג לחודיה מי איכא מאן דאמר לא קנה. אע"ג דלר"ש אית ליה בפ"ק דקדושין (דף כה: ושם) דבהמה [בין דקה בין גסה] אינה נקנית אלא בהגבהה °מ"מ פריך מכח סתם מתניתין דהא תנן אחד רכוב ואחד מנהיג כו' והא דתנן בפ"ק דקדושין (שם) [ז]בהמה גסה נקנית במסירה דברי ר"מ ור"א אף במסירה קאמר וכ"ש במשיכה וכן התם בגמ' דהיכא דמזכיר מסירה הוי פי' אף במסירה ובמקום שמזכיר משיכה דוקא ולא מסירה ובלאו הכי צריך לומר כן התם:

רכוב הוא דלא קני. ומתני' דאחד רכוב דחי לקמן במנהיג ברגליו:

רכוב עדיף דתפיס בה. °אין לפרש דתפיס ברגליו או במה שיושב עליה דהאי לא מיקרי תפיס בה אלא במה שאוחז תפוס במוסירה קרי תפיס בה דהא בסמוך נקט האי לישנא וצריך לומר דתפיס בה ואזלא נמי מעט מחמתיה או דלמא מנהיג עדיף דאזלא מחמתיה טובא דאי לא מיבעיא ליה ברכוב אלא משום דתפיס בה גרידא א"כ מה פושט בסמוך מיושב דפטור והכי נמי דרכוב לא קני והלא לענין כלאים אינו תלוי כלל בתפיסה אלא באזלא מחמתיה ולענין קנין אינו תלוי כי אם בתפיס בה ולא באזלא מחמתיה:

או דלמא מנהיג עדיף כו'. תימה דלפשוט ממתני' דמנהיג קונה במקום רכוב ואי רכוב איירי במנהיג ברגליו כ"ש דמנהיג עדיף דאפילו במקום רכוב ומנהיג ברגליו קני כ"ש במקום רכוב לחודיה וי"ל דמן המשנה אין להוכיח דקני מנהיג במקום רכוב דאפילו לא קני מיקרי מוחזק דכיון דמנהיג לחודיה שלא במקום רכוב קני מקרי מוחזק אפי' במקום רכוב ומ"מ לקמן מוכיח שפיר ממתניתין דרכוב לחודיה קני מאחר שקרוי מוחזק דאי אפילו לחודיה לא קני סברא הוא דאפי' מוחזק נמי לא הוי וכן לעיל דקאמר אילימא מהא שנים אוחזין האי אמר כולה אגבהתי' אבל שנים שהגביהו לא קנו התם נמי אע"ג דכמו שהם שניהם תפוסים לא קנו מקרי מוחזק כיון דאם היה מגביה לחודיה אילו לא היה חבירו תפוס בצד השני היה קונה לכך איקרי מוחזק אפילו עם חבירו °ומסיפא אין להוכיח דרכוב ומנהיג קנו שניהם זה במקום זה דקתני אם היו שניהם מודים יחלוקו דאין שניהם מודים שכך קנו אותה ביחד זה ברכיבה וזה בהנהגה אלא שניהם בהנהגה או בקנין אחר:

רכוב לחודיה לא קני. נראה דרב יהודה היה מסופק אם שמע משמואל ברכוב לחודיה ומנהיג לחודיה ואז פשיט ליה דרכוב הוא דלא קני או אם שמיע ליה ברכוב במקום מנהיג ואז מספקא ליה הי מינייהו קני דאי לא מספקא ליה אלא שמע משמואל ברכוב במקום מנהיג ותו לא א"כ ס"ל לשמואל דרכוב לחודיה קני והשתא פשיט רב יהודה דאפילו לחודיה לא קני:

מהו דתימא רכוב עדיף. פי' חזקתו עדיף ויבטל את חזקת המנהיג קמ"ל דשניהם מוחזקים ויחלוקו אבל אין לפרש מהו דתימא דרכוב עדיף ויבטל את קנין המנהיג קמ"ל דשניהם קנו כדפרישית לעיל דאפילו לא הוי קני במקום רכוב מקרי מוחזק כיון דמנהיג לחודיה קני וא"ת לעיל כי פריך השתא יושב קני רכוב מיבעיא ליסני דקא משמע לן דלא מבטל חזקת רכוב דתפיס בה ואזלא מחמתיה את חזקת המנהיג וי"ל דאין צריך להשמיענו דפשיטא דרכוב לחודיה בלא מנהיג ברגליו לא חשיב לבטל את חזקת המנהיג דאי משום דתפיס בה מנהיג נמי אזלא מחמתיה טפי מרכוב אבל השתא דמיירי במנהיג ברגליו דכיון דכל מה שיש במנהיג יש ברכוב ועוד דתפיס בה יבטל את חזקת המנהיג קא משמע לן ולפי מאי דאוקימנא השתא במנהיג ברגליו אתיא כרבנן וכל שכן כרבי מאיר:

מושך

שמעית מיניה דמר שמואל תרתי. שמעתי ממנו שני דברים דין רכוב ודין מנהיג באחד אמר לי קני ובאחד אמר לי לא קני ולא ידענא כו': **אי נימא רכוב לחודיה.** שאין אחר מנהיג עמו ובא אחד מן השוק וחוטפו ממנו בפניו ומושכה לקנותה וכן מנהיג ואין רכוב עמו ובא אחד וחוטפו ממנו בפניו לקנותה וקאמר שמואל באחד מינייהו דלא קני ומאן דחטף שפיר חטף ומבעיא ליה לרב יהודה בהי מינייהו: **מנהיג לחודיה מי איכא למאן דאמר דלא קני.** הא משיכה היא זו ובהמה נקנית במשיכה[ה] ומאי תיבעי ליה לרב יהודה אי ודאי אמר שמואל באחד מינייהו דלא קני ברכוב הוא דקאמר דקסבר משיכה בעינן שתעקור יד ורגל כדאמרינן בקדושין (דף כב:): **אלא רכוב במקום מנהיג.** שניהם באים לפנינו זה רכוב וזה מנהיג זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי אמר שמואל חד קני ומבעיא ליה לרב יהודה היכא דאיתנהו לתרווייהו הי עדיף רכוב עדיף דהא תפיס בה וכי אמרינן משיכה קני היכא דליכא רכוב אבל במקום רכוב לא: **או דלמא מנהיג עדיף דקאזלא מחמתיה.** והיא הגדולה בקנין: **למאן אי לר"מ כו'** עד **לרבנן** לא גרס: **נחזי אנן.** אית לן למפשט משמעתא דמר שמואל בהי מינייהו אמר: **המנהיג.** בשור וחמור: **פוטר.** קסבר לאו מידי עביד: **ומדאפיך שמואל כו'.** ש"מ סבירא לשמואל רכוב לאו מידי מעשה עביד ומשום דיחיד ורבים הלכה כרבים אפכה למתני' לאוקמה פטורא כרבנן: הכי גרסינן **שמע מינה ס"ל לשמואל רכוב לחודיה לא קני.** ולא גרס לרבנן: **והא זמנין סגיאין אמרת.** להא שמעתין נחזי אנן: **ולא אמרת לן.** אלא משמך למפשט ספיקו דרב יהודה: **אברא.** אמת הוא אמר לי נחזי אנן וזכור אני שאמרתי לו היכי תפשוט מר רכוב מיושב בקרון: **מוסירה.** קבישטר"א: **מוסירה אינה קונה.** במציאה עד שיוליכנה ותעקור יד ורגל. ואע"ג דבמכירה קני כדתנן (קדושין דף כה:) בהמה גסה נקנית במסירה לגבי מציאה לא קני כדאמרינן טעמא לקמן בשמעתין: **איכא דאמרי.** רב יוסף משמיה דנפשיה קאמר נחזי אנן וא"ל אביי היכי תפשוט רכוב כו': **אידי.** שם חכם: **מחבירו.** מקח וממכר: **בנכסי הגר.** שמת ואין לו יורשין וכל הקודם בנכסיו זכה בהן[ו]: **ומהו לשון מוסירה.** שמוסרין אותו בו ללוקח: **אי נימא ר"מ.** דאמר היושב בקרון סופג את הארבעים ומתני' יחידאה היא ולית הלכתא כוותיה: **השתא לר"מ יושב קני.** דקאמר היושב בקרון סופג את הארבעים: **רכוב מיבעיא.** ולמה לי לאשמועינן בתרתי: **אלא לאו רבנן.** ואשמועינן דיושב הוא דפטור אבל רכוב לא ותיובתא לרב יהודה דפשט רוכב מיושב: **במנהיג ברגליו.** דקנייה במשיכה שבועט בה ברגליו והולכת מחמתו כדרך רוכבי סוסים: **היינו מנהיג.** והו"ל למיתני או שהיו שניהם מנהיגים: **תרי גווני מנהיג.** דאי אשמועינן בשני מנהיגים דיחלוקו לא היינו יודעים להאי מהו דתימא כו': חמור דרכו בהנהגה וגמל דרכו במשיכה:

במדה

עין משפט נר מצוה

נז א מיי' פ"ט מהלכות כלאים הלכה ט סמג לאוין רפב טוש"ע י"ד סי' רצז סעיף יג:

נח ב ש"ע ח"מ סי' קצז סעיף א וע"ש בטור וב"י:

נט ג מיי' פי"ז מהלכות אבידה הל' ו סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רעא סעיף ב:

ס ד מיי' פי"ז מהלכות אבידה הלכה ז ופ"ב מהל' מכירה הל' ו ופ"ט מהל' טוען ונטען הל' ז סמג עשין עד וסי' פב וסי' לה טוש"ע ח"מ סי' קלא סעיף א וסי' קצז סעיף ה וסי' רעא סעיף ג:

סא ה מיי' פי"ז מהל' אבידה הל' ה ועי' בהשגות ובמ"מ ובכ"מ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רעא סעיף א:

◆

רבינו חננאל

הא דאמרן רוכב ומנהיג חד קני וחד לא קני ואמר רב יהודה נחזי אנן מדתנן בפ' כלאי הכרם המנהיג סופג מ' וכו'. פי' המנהיג בשור (או) ובחמור ודש או חרש סופג מ' והיושב בקרון סופג מ' ר"מ פוטר את היושב בקרון. שמואל מפיך ותני היושב בקרון סופג מ' דברי ר' מאיר וחכמים פוטרין את היושב בקרון הנה היושב בקרון כמו רוכב הוא וכיון דפטרי ליה רבנן שמעינן מינה דלא [א] הוא מנהיג הבהמה שרוכב עליה ולא מתעבידא מכחו ולא חרישה ולא דישה לפיכך הוא פטור הלכך רוכב לחודיה לא קני וכ"ש רוכב במקום מנהיג ודברים פשוטין הן. פי' מוסירה כגון פרומביא ואפסר כל בהמה בראוי לה. התופס במוסירה לא קני לא במציאה ולא בנכסי הגר דהא לא מסר ליה אחרינא אבל מוסירה מחבירו קני דהא מסר ליה חבריה. מיתיבי היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו'. ופרקי' במנהיג הבהמה שרוכב עליה (בקרקע) [ברגליו].

[א] אולי צ"ל דלא הוי כמנהיג הבהמה כשרוכב עליה דלא איתעבידא מכחו ולא הוי כחרישה ודישה לפיכך וכו'.

מסורת הש"ס

א) כלאים פ"ח מ"ג, ב) [במשנה שם ליתא להך ג' תיבות את היושב בקרון], ג) [עי' תוס' ב"ב עה: ד"ה אחזה], ד) [לעיל ב.], ה) [קידושין כה:], ו) [ב"ב מב.], ז) עיין רש"א,

◆

גליון הש"ס

גמ' רכוב. עי' תוי"ט פ"י משנה ג' דנדרים ד"ה אביה ובעלה: תוס' ד"ה מנהיג וכו' מ"מ פריך מכח סתם מתני'. כעין זה בכתובות דף ל"ה ע"א ומי איכא למ"ד חייבי מיתות שוגגי' חייבי' ובתוס' שם: שם ד"ה רכוב וכו' אין לפרש. עיין תשובת מהר"ס די בוטון סי' ס"ג: שם ד"ה או וכו' ומסיפא אין להוכיח. קשה לי במה דאמרי' לעיל ע"א אלא מסיפא בזמן שהן מודים כו' וש"מ המגביה מציאה לחבירו מנ"ל דהן מודים קאי אהגביהו מציאה ומודים שהגביהו יחד ונוכיח מזה דהמגביה מציאה לחבירו קנה חבירו. דלמא קאי על אחד רוכב ואחד מנהיג דמודים שקנו יחד בזה ונוכיח מזה דרכוב במקום מנהיג קנה:

◆

לעזי רש"י

קבישטר"א

[קיבישטר"א]. אפסר.

◆

מוסף רש"י

המנהיג. שני מינים יחד קשורים זוגים בהולכת שום משא (דברים כב י).